

Harju maakonnas Saue vallas Kabila külas Pikamaa maaüksusel eraldisel 17 lageraie keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

1. OTSUSTUS

Lähtudes Piibeleht Mets OÜ volitatud esindaja Eda Raati 16.10.2024 esitatud metsateatisest, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22 ja lõige 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 8¹, metsaseaduse (MS) § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8 ning keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded”, **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1 Jätta algatamata Harju maakonnas Saue vallas Kabila külas Pikamaa maaüksusel (kinnistu registriosa nr 12352702, katastritunnus 29701:005:0359) eraldisel 17 lageraie keskkonnamõju hindamine (KMH).

1.2 Täiendavad keskkonnameetmed lisaks õigusaktidest tulenevatele üldistele nõuetele ei ole vajalikud.

1.3 Keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1 Metsaomaniku Piibeleht Mets OÜ volitatud esindaja Eda Raat esitas 16.10.2024 Keskkonnaametile metsateatise Pikamaa maaüksuse eraldisel 17 (0,66 ha) lageraie tegemiseks hinnangulise raie mahuga 160 tm. Metsateatis on registreeritud metsaressursi arvestuse riiklikus registris nr 50001068912 all.

Kavandatava raiealaga piirneb Natura 2000 võrgustikku kuuluv Suure-Aru loodusala ja siseriiklikult kaitse alla võetud Suure-Aru looduskaitseala Kabila piiranguvöönd. Seega jääb Suure-Aru loodusala kavandatava raie mõjualasse (raie mõjualaks loetakse kuni 30 meetrist kaugust raie)¹.

2.2 Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu selle kohta, kas kavandatav tegevus on olulise keskkonnamõjuga või mitte ning otsustab KMH algatamise või algatamata jätmise üle (KeHJS § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22, § 6¹ lõige 3, § 7 punkt 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 4, MS § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8). KMH vajalikkuse üle otsustamisel lähtutakse KMH eelhindangust

¹ Runnel, K. 2021. RMK rakendusuuring „Kaitstavate metsafragmentide eesmärgipärasuse suurendamine”.
https://media.rmk.ee/files/Rakendusuuring_Metsafragmentid_lopparuanne_R1.pdf

(KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 2³). Eelhinnang lisatakse KMH algatamise või algatamata jätmise otsusele (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 4).

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhinnangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJS § 6¹ lõige 3). Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lõike 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded”.

3.1 Kavandatav tegevus

3.1.1 Tegevuse iseloom ja maht

Pikamaa maaüksuse eraldisel 17 (0,68 ha) on kavandatud lageraie hinnangulise raie mahuga 160 tm.

Lageraie on uuendusraie ja seda tehakse, et võimaldada metsa uuendamist või uuenemist (MS § 28 lõige 4 punkt 1, § 28 lõige 6). Seega, eesmärgiks on uue metsapõlve rajamine.

Lageraie korral raiutakse raielangilt ühe aasta jooksul raie algusest arvates kõik puud, välja arvatud: seemnepuudeks jäetavad 20–70 hajali või mõnepuuliste gruppidega paiknevat mändi, arukaske, saart, tamme, sangleppa, künnapuud või jalakat ühe hektari kohta ja elujõuline järelkasv; säiliku puud ehk elustiku mitmekesisuse tagamiseks vajalikud puud või nende säilinud püstiseisvad osad tüvepuudu kogumahuga vähemalt viis tihumeetrit ühe hektari kohta, üle viie hektari suurusel raielangil vähemalt kümme tihumeetrit ühe hektari kohta (MS § 29 lg 1).

3.1.2 Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega

Pikamaa maaüksus asub Harju maakonnas Saue vallas, kus kehtib Saue Vallavolikogu 28.06.2021 määrusega nr 40 kehtestatud Saue valla üldplaneering², millega alale täiendavaid raiepiiranguid ei ole sätestatud.

3.1.3 Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Kavandatava tegevuse eesmärk on võimaldada taastuvate loodusressursside (puit) kasutust. Kavandatud raie käigus taastumatuid loodusressursse kasutusse ei võeta. Metsatööl metsakaitse (veerežiim, ökosüsteem, pinnas) tagamine on reguleeritud metsa majandamise eeskirja³ §-s 19 sätestatuga.

3.1.4 Tegevuse energiakasutus

Energiakasutus raie tööl on masinate kütuse tarbimine.

3.1.5 Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

² Kättesaadav: <https://sauevald.ee/ehitus-transport-ja-keskkond/ehitus-ja-planeerimine/uldplaneering>

³ Keskkonnaministri 27.12.2006 määrus nr 88 „Metsa majandamise eeskiri”.

Nõuetele vastava tehnika kasutamisel ei kaasne raietöödel saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku. Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat vibratsiooni või müra.

3.1.6 Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Raietöödega ei kaasne jäätmete teket. Metsamajandusjääke ehk raidmeid ei käsitleta jäätmetena.

3.1.7 Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Raietöödel on keskkonnamõju põhjustavate avariide esinemine ebatõenäoline, raietöid teostatakse tehnilistele nõuetele vastavate masinatega.

3.1.8 Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Raietöödega ei kaasne suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

3.2 Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1 Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Kinnistu sihtotstarve on 100% maatulundusmaa, kinnistu asub hajaasustuspriirkonnas. Kavandatava raieala mõjualas (milleks on kuni 30 m) raiealast idas on 27.12.2023 registrikandega nr 50000934214 kavandatud sanitaarraie sama kinnistu eraldisele 18 (pindalal 0,34 ha hinnangulise raiutava mahuga 5 tm).

Eraldisele 17 kavandatud raiega maakasutust ei muudeta, metsamaa kõlvik säilib ja ala jääb jätkuvalt kasutusse metsamaana.

3.2.2 Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Raiealal ei esine taastumatuid loodusvarasid. Eraldis 17 asub sinilille kasvukohatüübis ja seal kasvab küpse metsa arenguklassi kuuluv kuuse enamusega segapuistu.

3.2.3 Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõearsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Kavandatavast raiest otseselt mõjutatud piirkond on ala, kus raie läbi viiakse. Lageraielangiga piirnevatel aladel võib esineda ajutisi häiringuid, kuid need ei mõjuta oluliselt keskkonna vastupanuvõimet.

Raiet kavandatakse metsamaastikus ning ala ei paikne veekogude rannal või kaldal ega märgalal ning alal ei ole erilist tähelepanu vajavaid pinnavorme.

Suure-Aru looduskaitseala, mis jääb kavandatava raie mõjualasse, kuulub Natura 2000 võrgustikku kuuluva Suure-Aru loodusala koosseisu. Kavandatav raieala piirneb Suure-Aru looduskaitseala Kabila piiranguvööndiga. Suure-Aru looduskaitsealal on kaitsekorra aluseks Vabariigi Valitsuse 20.11.2014 määrus nr 171 „Suure-Aru looduskaitseala moodustamine ja

kaitse-eeskiri” (edaspidi kaitse-eeskiri). Suure-Aru looduskaitseala piiranguvööndi kaitse-eesmärk on sookoosluste seisundi ja looduse mitmekesisuse säilitamine ning sihtkaitsevööndi soo veetaseme püsimise tagamine (kaitse-eeskirja § 13). Tingimused majandustegevusele piiranguvööndis on sätestatud kaitse-eeskirja §-des 14 ja 15. Suure-Aru loodusala kaitse-eesmärgid on loetletud Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” (edaspidi korraldus nr 615) lisa 1 punkti 2 alapunktis 540.

Kultuuriväärtusi raialal ei leidu.

Kavandatava tegevuse maa-ala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

3.2.4 Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Tervisemõjud saavad tekkida lähtuvalt mõjuallikast järgmistes valdkondades: müra, vibratsiooni ja välisõhu saastega kaasnevad tervisemõjud, joogivee kvaliteet ja kättesaadavus. Metsakasutusõiguse kitsendused, mis on seatud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja piiramata või tähistamata erametsa kasutamiseks, on sätestatud MS §-s 35. Kavandatud raietöödega selliseid mõjusid tõenäoliselt ei kaasne.

3.3 Hinnang keskkonnamõju olulisusele (mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus, mõju avaldumise tõenäosus ja aeg, mõju tugevus, laad, kestus, sagedus, pöördumus ja piiriülesus)

Alljärgnevalt on toodud kavandatava raie keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega.

Kavandatava raie mõju keskkonnamelementidele:

Vesi – raialal ega selle läheduses ei asu veekogusid, seega veekoguseid ei mõjutata. . Veega seotud Natura kaitse-eesmärke ja muid alal esinevaid veega seotud kaitsealuseid loodusobjekte kavandavad raietööd ei kahjusta.

Välisõhk ja kliima – kavandataval raiel ei ole olulist mõju välisõhule ja kliimale, üksikud raied eraldi ei takista kliimaeesmärkide saavutamist.

Maastik ja looduslik mitmekesisus – raie on kavandatud vastavalt kehtivatele õigusaktidele. Lageraie korral on kohustus jätta säilikipuid ehk elustiku mitmekesisuse tagamiseks vajalikke puid ning pärast raie tagada metsa uuenemine. Seega, raie ei mõjuta eelduslikult oluliselt maastikuilmet ega looduslikku mitmekesisust.

Elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele – kavandatav raie neid elemente oluliselt ei mõjuta. Raie on kavandatud 0,68 ha suurusel alal hinnangulise raiutava mahuga 160 tm, raietööde tegemisel ei suurene ümbruskonna liikluskooormus. Raietööde mõju on lokaalne ning ei mõjuta elanikkonda olulisel määral.

Raie teostamisel avalduvad võimalikud mõjud eelkõige tööde tegemise ajal. Kavandatav raie on ühekordse lühiajalise mõjuga, tõenäolise kestusega kuni üks kuu. Tegevusega ei kaasne piiriülest mõju.

Raie teostamise järgselt mõjud pöörduvad - langi uuenemine tagatakse MS §-s 24 sätestatud korras.

3.3.1 Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.3.1.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Suure-Aru loodusala asub kavandatud raievahetus mõjualas. Suure-Aru loodusala kaitse-eesmärgid on sätestatud korralduse nr 615 lisa 1 punkti 2 alapunktis 540.

Eelhinnangu tulemusel selgub, kas tegevusega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile. Käesoleval juhul ei ole tegevus otseselt vajalik Suure-Aru loodusala kaitse-eesmärkide saavutamiseks.

Loodusdirektiivi⁴ artikkel 6 lõige 1 kohustab liikmesriike kehtestama erikaitsealade suhtes meetmed, mis vastavad aladel esinevate metsaelupaikade ökoloogilistele vajadustele. Sama direktiivi artikkel 6 lõige 2 kohustab vältima elupaikade halvenemist ja oluliste liikide häirimist. Euroopa Komisjoni Natura 2000 alade kaitsekorralduse juhendi⁵ järgi tuleb elupaikade halvenemisena käsitleda olukorda, kui väheneb elupaigatüübi pindala sellel alal või kui halvenevad elupaiga kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur võrreldes nende esialgse (Natura võrgustiku liitumise hetke) või taastatud seisundiga. LKS § 69 kohaselt korraldatakse Natura 2000 alade kaitset siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaudu, ehk eespool viidatud erinõuded tuleb tagada, rakendades nende alade kaitsekorda. Seal hulgas tuleb neid arvesse võtta metsateatiste menetlemisel.

Metsaelupaikade seisund ei ole loodusdirektiivi rakendamise aruande⁶ järgi valdavas osas soodne. See viitab sellele, et metsaelupaikade pindala ja/või seisund on võrreldes esialgse seisundiga vähenenud. Seega, vältimaks elupaikade seisundi jätkuvat halvenemist, tuleb tagada, et ühegi hetkel teadaoleva elupaiga pindala ja seisund selleks moodustatud erikaitsealadel ei väheneks.

3.3.1.2 Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Kavandatav raieala jääb väljapoole Suure-Aru loodusala ning siseriiklikult kaitse alla võetud Suure-Aru looduskaitseala.

Suure-Aru loodusala kaitse-eesmärgid on tagatud siseriiklike õigusaktidega. Siseriiklike kaitsealade, antud juhul Suure-Aru looduskaitseala, moodustamisel (sh piiride paikapanemisel) on arvestatud, et ka Natura 2000 võrgustikku kuuluva ala kaitse-eesmärgid oleksid kaitstud. Kavandatav raieala ei jää ühegi siseriikliku loodusobjektina kaitse alla võetud ala piiresse. Kavandatava raiega raiutakse väike osa kaitsealaga piirnevast alast, võrreldes kaitseala kogupiiriga.

Kavandatav raieala piirneb Suure-Aru loodusalaga läänes ning kruusateega idas, seega puudub oht, et puidu kokkuvedu või ladustamine toimub Suure-Aru looduslal.

⁴ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ, looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:01992L0043-20070101&from=EN>

⁵ Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätted (2019/C 33/01)lk 21-22.) [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=EN)

⁶ Loodusdirektiivi rakendamise aruanne. Allikas: http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=ee/eu/art17/envxtxasa/EE_habitats_reports-20190725-083848.xml&conv=589&source=remote

Kuna kavandatud raiala mõjualas ega raialal ei asu loodusala kaitse-eesmärgiks olevaid loodusdirektiivi elupaigatüüpe ega kaitsealuste liikide elupaiku, siis leiab Keskkonnaamet, et kavandatud raiega ei kaasne ebasoodsat mõju Natura 2000 ala kaitse-eesmärgile. Kavandatav raie ei mõjuta ebasoodsalt Suure-Aru loodusala kaitse-eesmärke ega nimetatud ala terviklikkust.

3.3.1.3 Mõju kaitstavale loodusobjektile

Raialal ega selle vahetus mõjualas (kuni 30 m) ei esine Suure-Aru looduskaitseala kaitse-eesmärgiks olevaid väärtuseid. Kavandatav raiala piirneb läänes metsaelupaigaga 9010* (vanad loodusmetsad), mis ei kuulu Suure-Aru loodusala ega Suure-Aru looduskaitseala kaitse-eesmärkide seas olevate metsaelupaigatüüpide hulka.

Raiet ei tehta metsaelupaigas. Piirneval alal tehtav lageraie tõenäoliselt soodustab mõningaid tormikahjustusi metsaelupaigas, ent tormikahjustused, mis jäävad metsast koristamata, ei kahjusta metsaelupaika. Kui mets puutumata jätta, võib see pigem mõjuda elurikkusele positiivselt.

Raiala vahetus mõjualas (kuni 30 m) ei esine muid Suure-Aru looduskaitseala kaitse-eesmärgiks olevaid väärtuseid, mida raie mõjutaks, samuti ei ole alal registreeritud muid kaitstavaid loodusobjekte.

3.3.2 Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Lageraielangi pindala ei ületa MS § 29 lõikes 11 sätestatud lageraielangi suurust ning puistu vastab MS § 29 lõikes 4 ja metsa majandamise eeskirja §-s 3 sätestatud lageraiet lubavatele kriteeriumitele.

Raied on kooskõlas üldplaneeringuga, LKS-ga ja MS-ga ning muude õigusaktidega, seega eelduslikult olulist mõju ei ole.

3.3.3 Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Vastavalt MS § 29 lõige 1 punkti 3 nõuetele tuleb jätta lageraielangile säilikpuud ehk elustiku mitmekesisuse tagamiseks vajalikud puud või nende säilinud püstiseisvad osad tüvepuidu kogumahuga vähemalt 5 tm/ha. Nõuded säilikpuude ehk elustiku mitmekesisuse tagamiseks jäetavate puude ja nende säilitamise kohta on sätestatud metsa majandamise eeskirja §-s 13. Säilikpuud valitakse erinevate puuliikide esimese rinde suurima diameetriga puude hulgast, eelistades kõvalehtpuid, mände ja haabasid, samuti eritunnustega nagu põlemisjälgede, õõnsuste, tuuleluudade või suurte okstega puid. Suurematel raiesmikel säilitatakse säilikpuud gruppidenä. Säilikpuud koristamisele ei kuulu ja jäävad metsa alatiseks.

Metsa kokkuveoteede, laoplatsti, raielankide raidmetest puhastamise viisid ja kord on kehtestatud metsa majandamise eeskirjaga.

LKS § 55 lõikest 6¹ lähtuvalt on keelatud looduslikult esinevate lindude pesade ja munade tahtlik hävitamine ja kahjustamine või pesade kõrvaldamine ning tahtlik häirimine, eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal. Raietööde teostamisel tuleb arvestada, et lindude pesitsemise tippaeg on aprilli keskpaigast suve keskpaigani.

MS § 40 lõige 6 kohaselt ei tohi pinnast lubatust enam kahjustada. Metsa raiel pinnase kahjustamise maksimaalse lubatud määra kehtestab valdkonna eest vastutav minister metsa majandamise eeskirjaga. Suuremate pinnasekahjustusteta on võimalik raietöid (sh puidu kokkuvedu) teha külmunud või kuivalt pinnaselt.

Töökohas peab olema varustus reostuse eemaldamiseks.

3.4 Eelhinnangu järeldus

Kavandataval raiel ei ole olulist mõju välisõhu kvaliteedile, maavaradele (maardlad), pinnasele, põhja- ja pinnaveele, kaitstavatele loodusobjektidele ega kultuuripärandile ning tegevus ei kahjusta inimeste tervist, heaolu ega vara. Ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku alale on välistatud. Keskkonnamõju hindamise algatamine ei ole vajalik, sest:

1. On välistatud, et tegevus avaldab ebasoodsat mõju Suure-Aru loodusala, mis kuulub Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja ala terviklikkusele.
2. Kavandatava tegevusega ei kaasne olulist negatiivset keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhu saastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
3. Kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariiolukordi või suurõnnetusi.
4. Tööde tegemisel keskkonnakaitse-õuetele vastavalt on avariiolukordade esinemine vähetõenäoline.

4. ÄRAKUULAMINE

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

Eelhinnangu koostaja:

Raimond Kaev
metsahoiu vanemspetsialist
metsaosakond